

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theses Theologicæ De Gratia, Libero Arbitrio,
Prædestinatione, &c. In Qvibus Doctrina Theologorum
Societatis Jesu contra Corn. Jansenii [Iansenii]
Augustinum Defenditur**

Derkennis, Ignatius

Antwerpiæ, 1641

Art. XVI. De attritione ex metu gehennæ, an honestæ, an honesta sit, &
opus gratiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73715)

DD. SCHOLASTICI

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

D. THOMAS 2.2. q. 10. art. 4. c. Manifestum est quod infideles non possunt operari bona opera, quæ sunt ex gratia, scilicet opera meritoria: tamen bona opera, ad quæ sufficit bonum naturæ, aliquo modo operari possunt; unde non oportet quod in omni suo opere peccent.

Audis S. Doctorem manifeste verum esse, quod Iansenius ut erroneum audacter damnat?

ITEM *ibid.* ad 3. Dicendum quod per infidelitatem non corrumpitur totaliter in infidelibus ratio naturalis, quin remaneat in eis aliqua veri cognitio, per quam facere possunt aliquod opus de genere bonorum.

ITEM 1.2. q. 109. a. 2. c. Natura humana per peccatum non est totaliter corrupta, ut scilicet toto bono naturæ priuetur; potest quidem etiam in statu naturæ corruptæ, per virtutem suæ naturæ aliquod bonum particulare agere.

Consentit Sorvus lib. 1. de natura & gratia, cap. 19. in fine, & recentiores Thomista passim.

ARTICVLVS XVI.

De attritione.

- I. An attritio ex motiuo gehennæ & pœnarum sit honesta?
- II. An habeat rationem veræ pœnitentiæ?
- III. An procedat ex gratia?

IANSENIVS.

THEOLOGI SOCIET.

imm. 3. lib. 1. a. 27. col. 160.
Impossibile est ut ille, qui in peccandi proposito constitutus est, solâ pœna formidine ita mutet voluntatem, peccatumq; detestetur, ut non peccet. *b. Quin*
id est principium, esse impossibile, ut sic mutet voluntatem, nam hoc proprium est officium caritatis. . . . Timor enim premit, non exhaurit cupiditatem; continet manum, non animum; qui eodem modo ac si non timeret, peccato alicui affixus manet.

cton. 3. lib. 1. a. 33. col. 166.
lib. 1. col. 167.
Propositum bene viuendi ex timore pœnarum concipi, principiis Augustini solidissimis, ex quibus Pelagiana Heresis expugnata est, directè refragatur. *d. Præceptum enim bonum ex timore pœne ne quidem concupisci potest, sed solâ caritate: nam illa præcepti concupiscentia, quâ amamus id, quod præcipit nobis, non est aliud quam dilectio caritatis.*

II. In

K 2

II. Non

IETI timor aliquis ex metu pœnarum conceptus, ob adiunctum actu affectum peccandi, sit malus; alium tamen honestum dari, qui eum affectum excludat, ex Scripturis, Conciliis, ac Patribus cogimur agnoscere. Nam ut initium sapientiæ & iustitiæ passim Scripturæ ac Patres commendant timorem, quem ut animis peccatorum ingeneret Deus, seuerè pœnas comminatur: & Christus eum timendum monet, qui nos potest perdere in gehennam. Qua de causa Trident. attritionem ex metu pœnarum conceptam, à Spiritu sancto esse docet, si omnem peccandi voluntatem excludat: quo manifestè innuit eam excludi posse, adeoque in attritione dicta propositum bene viuendi contineri posse sine caritate. Ac deinde subiungit eo timore vtiliter cõcussos Niniuitas, ut nobis eum commendet. An non per se notum est, sic commendari non posse, quod peccatum est?

Iansenius.

Theologi Societatis.

a ro. 3. lib. 5.
cap. 29. col.
568.

II. In omnibus, qui solo timore pœnæ peccatum cauere volunt, manet voluntatis repugnantia, quâ nolent facere si pœna tolleretur: & ex illa coniuncta voluntate omnes coram Deo, peccati rei sunt.

b Ibid. col.
569.

b Quod oritur ex natura timoris, quod enim ex metu fit, mixtum est ex voluntario & inuoluntario, ut est pronuntiatum S. Thomæ ac ceterorum Philosophorum.

c ro. 3. lib. 5.
cap. 30. col.
577.

c Timens quidquid ex illo timore fecerit, nihil ex animo, nihil ex corde, nihil volenter, nihil corâ Deo; sed tantum in speciem coram hominibus operatur. Hinc non est amicus rectitudinis, nec Dei; sed potius hostiles erga eum animos gerit, & potius non implet operando legem, quam implet.

d Ibid. c. 32.
col. 584.

III. Ne quidem unum eorum, quæ vera pœnitentia complectitur, attritio ex solo gehennæ metu profecta comprehendit. Nam neque abiicit emendatq; peruersitatem; sed diuersis modis animum peccato affixum esse sinit, ac facit: neque quidquam de Dei offensione curat, neque peccati odium affert. Tom. 3. lib. 5. c. 34. col. 593.

Quæ omnia perspicue declarant doctrinam istam, quam Scholastici quidam tradunt, de dolore peccatorum ex solo gehennæ metu, non solum Augustini principis fundatissimis, & per omnes eius lucubraciones diffusis, ex diametro repugnare; sed etiam a Synodi Tridentinæ PP. multis modis proscriptam esse: quam non perspecta veritas, sed sola inutilis, imò pernicioſa erga peccatores misericordia peperit. Tom. 3. lib. 5. cap. 35. col. 597.

a ro. 3. lib. 5.
cap. 23. col.
553.

IV. a Quamuis & lex, & pœnarum comminatio sit à Deo; timore tamen percussus propria voluntatis viribus facit,

b Ibid. c. 32.
col. 584.

b Hinc iustitia quam formidine pœnæ quis operatur, sua hæc est propria, non Dei iustitia; ex lege non ex gratia, quæ non est vera, sed ex affectu iniquato orta. c Nullum enim opus potest esse bonum, nisi in finem, in quem referri
vera

c ro. 2. lib. 3.
cap. 17. col.
509.

II. Non obstante eo, quod timor nonnullus rei deserendæ amorem inefficacem persistentem admittat; datur nihilo minus timor, qui omnem rei prius amatæ amorem ac voluntatis repugnantiam excludit: qualis est timor efficax gehennæ, qui vilis esse non potest ad finem intentum, nisi affectum omnem, erga peccatum prius amatum, excludat. Illum porro non extortum, & coactum; sed liberum & voluntarium tradit Trident. sess. 14. cap. 4. Ex quo consequitur, ut sic timens ex animo & ex corde legem implere possit, & abstinere à peccato per eum timorem, qui peccatum non sit, quod qui negat, timeat anathema Tridentini sess. 6. can. 8.

III. Qui Deum vindicem timeat, ne eum talem experiatur, renuit eum offendere: ad quem proinde se conuertit, ac statuit vitam emendando Deo adherere. Timor ergo aliquis ex gehennæ intentata conceptus complectitur omnia, quæ vera pœnitentia, etsi non ex charitate profecta, comprehendit. Quæ doctrina est communis PP. ac diserte tradita à Tridentinæ, cum in cõitione non tantum cessationem à peccato, vitæ nouæ propositum ac inchoationem; sed veteris etiam vitæ odium contineri docet, eaque communia esse statuat contritioni perfectæ & imperfectæ, seu attritioni, ut loquitur, ex gehennæ metu conceptæ.

IV. Non minus difficilis est efficax timor, quo constanter moueamur ad vitandum peccatum, & gehennam, quam actus alterius virtutis, non minus etiam vilis ad vitam æternam; Quare ut talis non propriis naturæ viribus, sed vera Christi gratia & non propria naturæ iustitia est; sed ut tradit Trident. a domino Dei & impulsus Spiritus sancti, quo

Iansenius.

Theologi Societatis.

vera sapientia precipit, hoc est, in Deum propter se dilectum, referatur.

Consonant hæretici nostri temporis.

LYTHERVS in assert. articulorum contra Bullæ Leonis X. ass. 4. & 6. Item in Ep. ad Sulpicium Augustinæ familie Vicarium. Item in serm. de penit. CHEMNITIVS in exam. Trid. de contritione in sess. 14. can. 5.

quò pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parit. Quare dari potest actus bonus non tendens in Deum propter se dilectum: hoc enim motuum est charitatis: quod dum statuitur omni actui bono commune, virtutes omnes cum caritate confunduntur, contra Scripturæ, PP. ac DD: omnium consensum.

S C R I P T V R Æ

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

EXOD. 20. v. 20. Vt probaret vos venit Deus, & vt terror illius esset in vobis & nō peccaretis. IOB 9. v. 28. Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.

PSAL. 118. v. 120. Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui.

PROVERB. 14. v. 27. Timor Domini fons vitæ, vt declinent à ruina mortis.

ECCLE. 1. v. 16. Initium sapientiæ timor Domini.

ECCLE. 6. 25. v. 25. Qui tenet illum (timorem) cui assimilabitur? Timor Dei initium dilectionis eius.

ISA. 26. v. 17. A facie tua (LXXII. à timore tuo) Domine concepimus, & quasi parturimus spiritum salutis.

MALACH. 1. v. 6. Si ego Pater, vbi est honor meus; & si Dominus ego sum, vbi est timor meus?

LUC. 12. v. 5. Ostendam autem vobis, quem timeatis: timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis hunc timeate.

Utridè Christum inculcat TIMEATE, vt vtilem timoris honestatem commendat.

ROM. 8. v. 15. Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore; sed accepistis spiritum adoptionis filiorum.

Fuit ergo acceptus spiritus timoris à Deo, vt asserit D. Thom. 2. 2. q. 19. art. 4. id confirmans ex illo Glossa in eum locum: vnus spiritus est, qui facit duos timores, seruilem, & castum.

APOCAL. 14. v. 7. Timete Dominum, & date illi honorem: quia venit hora iudicij eius.

C O N C I L I A

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

TRIDENTINVM sess. 6. can. 8. Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad Dei misericordiam de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit.

Caluin. in Antid. Trid. rei veritate conuictus hic respondet: Amen: est aliquem timorem peccaminosum esse asserat cum Augustino. Certè se respondere nequit, qui omnem timorem ex metu pœnarum conceptum, pleno ore proclamari esse peccatum.

TRIDENTINVM sess. 14. cap. 4. Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu concipitur, si voluntatem peccandi excludat eum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, verum etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsus, quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. . . . Hoc enim timore vtiliter concussit Niniuitæ. . . . Quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint sacramentum penitentiae absque bono motu suscipientium, gratiam conferre.

IDEM sess. 14. can. 5. Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ,

suâ, ponderando peccatorum suorum gravitatem . . . amissionem aternæ beatitudinis, & aternæ damnationis incursum . . . non esse verum & vilem dolorem, nec præparare ad gratiam. . . . anathema sit.

COLONIENSE celebratum anno 1536. part. 7. cap. 32. Nemo hic excusationem præterat, quod non trahatur: quod Dominus semper stet ad ostium pulsans; per internum & externum verbum commoneans, vt conuertamur à via nostra pessima, & inclinans quoniam ita & indignatio, tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum.

SS. PATRES

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

TERTULLIANVS *lib. de pœnit.* Si de exomologesi retractas, gehennam in corde considera, quam tibi exomologesis extinguit, & pœnæ magnitudinem prius imaginare, vt de remedij adeptione non dubites.

CYPRIANVS *lib. 3. ad Quirinum cap. 20. ait:* Fundamentum & firmamentum spei, ac fidei esse timorem.

Ruinofum & imbecille fundamentum, si omnis timor pœnarum peccaminofus sit.

IDEM *de laude martyrij:* Nos ad hunc gloriæ titulum (*martyrij*) metus excitet futurorum: etenim quibus magna promissa sunt, magis magna sunt, quæ metuenda ipsis videantur.

CLEMENS ALEXANDRINVS *lib. 2. Strom.* Ac primò quidem ad salutem inclinatio, nobis fides apparet, postquam timor & spes & pœnitentia. . . . Qui timorem autem acculant, legem insectantur; quod si legem, clarum est quod illum quoque, qui legem dedit.

BASILIVS *in psal. 33.* Nisi timor instituendæ vitæ nostræ rudimenta iaciat, impossibile fuerit castitatem, sanctimoniamque legitime obseruari.

IDEM *ibid. Diuites egerunt.* Timor salutaris est, qui sanctitatis operatorius. Vis enarctem qualis sit? Si quando te senseris ad vnum aliquod cieri, ac proflire peccatum; ad mentem reuoca formidabile illud, nec vlli mortaliū tolerabile Christi iudicium. . . . Hæc timor, & hoc timore eruditus, animam à concupiscentia ad hæc malâ, velut fræno quodam rehide.

IDEM *in psal. 32.* Necessariò velut introductorius ad pietatem timor assumitur, dilectio verò deinceps succedens, à timore scientifico adoptatos perficit.

IDEM *Hom. in principium Prouerb.* Quamobrem initium sapientiæ timor Domini dicitur, animæ verò purgatio timor Domini, secundum Prophetæ preces ad desiderium dicentis: confige timore tuo carnes meas.

Audin, anima purgatio timor Domini?

CHRYSOSTOMVS *ad popul. Antioch. homil. 15.* Quid gehennâ grauius? sed huius metu nihil vtilius: gehennæ namque timor regni nobis adfert coronam. . . . Nihil enim tantum peccata quidem consumit, virtutem verò crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. Propterea qui non viuit in timore, rectè illum agere non est facile: sicut vicillim cum timore viuentem, est impossibile peccare. . . . Nisi bonus esset timor, non multos impendisset Christus sermones, & longos de illa pœna & supplicio loquens.

Quis hæc legat & Iansenium audiat dicentem: Apertissimum est, impossibile esse, vt ille non peccet, qui pœnitentia non peccat? Tom. 2. col. 505.

IDEM *lib. 1. de compunct. cordis sub finem:* Hoc solum est quod exposcitur à nobis, vt gehennam ponamus in conspectibus nostris, & Angelos, qui in die iudicij vbique discurrunt, & congregant de omni orbe terrarum eos, qui tradendi sunt in gehennam ac supplicij tradendi.

Quorsum hæc exposcuntur, nisi ad efficacem timorem concipiendum?

EPHREM *de iudicio & compunctione:* Compunctio illuminatio est mentis, & sanitas animæ: compunctio remissionem peccatorum nobis iugiter conciliat.

S. HIERONYMVS *in cap. 1. Malach.* Vult itaque primò Deus, vt filij eius simus, & bonum voluntate faciamus; si hoc consequi nolumus, vt saltem seruos suos habeat, & à malis per suppliciorum formidinem recedamus.

IDEM *in cap. 2. Mich.* Qui pudore & verecundiâ non tenentur, agant pœnitentiam, saltem comminatione pœnarum.

IDEM *rom. 3. operum ad Fabiol. mansione 23.* Dominus regit me, &c. iungit timorem, qui cultus est beatitudinis: virga tua, &c. & est sensus: Dum tormenta formido, seruari gratiam, quam receperam.

IDEM *ibid. mans. 28.* Timore supplicij & eius loci, vbi est fletus & stridor dentium, deferens diaboli vincula, Christo Domino credentium turba colla submittit.

S. AMBROSIVS *lib. 2. de vocat. gent. cap. 9.* Quid tam beatificum quam hic timor. cum ergo hic timor etiam per quamdam vim magni terroris immittitur, non ibi ratio extinguitur, nec intellectus aufertur, sed illa potius, quae mentem premebat, caligo discutitur; ut voluntas deprauata prius, atque capteua, recta efficiatur & libera.

IDEM *in psal. 118. v. 120.* Configat carnales cogitationes timor Domini & iudiciorum eius, & seruituta redigat. Quod carnes istae reiciunt clauos diuini timoris, haud dubie dicitur: non permanebit spiritus meus in his hominibus, quia carnes sunt.

Permanebit ergo spiritus in homine per timorem Domini & iudiciorum.

IDEM *ad virg. laps. cap. 3.* Pœnitentia sic agitur: si tibi ante oculos ponas, de quanta gloria rueris, & de quo libro vitæ nomen tuum deletam sit, & si te iam credas prope ipsas politam tenebras exteriores. Quantumuis laborem, quantamuis afflictionem subire esto contenta, dummodo ab aternalibus pœnis libereris.

IDEM *lib. 7. in Luc. c. 12.* Nolite timere, &c. Pulchre addidit animæ tantum formidabile esse supplicium, pœnam corporis non esse metuendam: mors enim naturæ esse, non pœnæ est. Et ideo mortem supplicij corporalis esse defectum, pœnam verò animæ esse perpetuam, eoque Deum solum esse metuendum.

AVGVSTINVS *tom. 10. serm. 214. de temp.* Cum timetur pœna, quam (Deus) minatur, discitur amari præmium, quod pollicetur, ac sic per timorem pœnæ bona vita retinetur. Per bonam vitam bona conscientia comparatur, ut per bonam conscientiam nulla pœna timeatur. Quapropter discat timere, qui non vult timere: discat ad tempus esse sollicitus, qui semper vult esse securus.

IDEM *tom. 8. in psal. 127.* Vbi vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Audiunt hæc homines, & quia verè futura sunt impijs, timent & continent se à peccato. Habent timorem, & per timorem continent se à peccato: timent quidem; sed non amant iustitiam: cum autem per timorem continet se à peccato, fit consuetudo iustitiae, & incipit quod durum erat amari, & dulcescit Deus, & iam incipit homo iuste viuere. Timet ne mittatur in gehennam, bonus est & utilis iste timor.

Quid in rem nostram elarius? Bonus est, & utilis iste timor.

IDEM *in epist. Ioann. tract. 9.* Nondum est in illo perfecta caritas. Nam quid tamen desperandum est? In quo vides initium, cur desperas finem? Quod initium video inquires: ipsum timorem. Audi Scripturam: Initium sapientiæ timor Domini. Quantum autem mortificat iste, qui timere cepit diei iudicij, membra sua super terram; tantum surgunt & corroborantur membra caelestia: membra autem caelestia omnia opera bona, &c.

IDEM *de catechizandis rudibus cap. 5.* Rarissime accedit, imò verò nunquam, ut quisquam veniat volens fieri Christianus, qui non sit aliquo Dei timore percussus.

IDEM *lib. 4.* Ipsa etiam severitate, quæ corda mortalium saluberrimo terrore quatuntur, caritas adificanda est.

Alienissimum est à mente August. qui timorem non tantum non saluberrimum esse contendit, sed peccatum.

IDEM *contra aduers. leg. & prophet. lib. 1. cap. 16.* Salubriter non solum bonitatem, verum etiam severitatem Dei, sacra Scriptura commendat: quoniam & amatur Deus utiliter & timetur.

IDEM *De verbis Apost. serm. 13.* Timor seruus est, caritas libera est; & ut sic dicamus: timor est seruus caritatis. Ne possideat diabolus cor tuum, præcedat seruus in corde tuo, & seruet domina venturæ locum: fac vel timore pœnæ, si nondum potes amore iustitiæ.

IDEM *in epist. Ioann. tract. 9.* Initium sapientiæ timor Domini, timor quasi præparat locum caritati, &c. maior caritas minor timor, minor caritas maior timor; si autem nullus timor, non est quæ intret caritas.

IDEM *in psal. 127. in illud: Beati omnes qui timent Dominum, &c.* Ille timor nondum castus, præsentiam Domini & pœnas timet, timore facit, quidquid boni facit: non timore amittendi bonum illud, sed timore patiendi illud malum: non timet ne perdat amplexus pulcherrimi sponsi, sed timet ne mittatur in gehennam. Bonus est, & iste timor utilis est.

IDEM *lib. de gratia & lib. arbit. c. 18.* Cauere debemus ne nos arbitremur non accepisse spiritum timoris Dei, quod sine dubio magnum est donum Dei. non quo timore Petrus Christum negauit, sed illius timoris spiritum accepimus, de quo dicit ipse Dominus Christus: Eum timete, qui habet potestatem animam & corpus perdere in gehennam.

IDEM *tract. 9. in epist. Ioann.* Opus est ergo ut intret timor primò, per quem veniat caritas: timor medicamentum, caritas sanitas.

Si timor est malus, quomodo medicamentum & non potius venenum.

IDEM *tract. 9. in epist. 1. Ioann.* Si nullus est timor, non est quæ intret caritas: sicut videmus perferam introduci linum, quando aliquid sinitur; seta prius intrat, sed nisi exeat, non succedit linum.

num: sic timor primò occupat mentem, non autem ibi remanet, quia idè intrat, vt intro-
duceret caritatem. . . . Stimulat timor; noli timere: intrat caritas, quæ sanat quod vulne-
rat timor.

S. GREGORIVS *hom. 34. in Euang.* Prava mens si non priùs per timorem evertitur, ab affluentis
vitiis non emundatur.

IDEM *lib. 28. moral. cap. 8.* Cùm futurorum timor infunditur, vt bonæ vitæ surgat ædificium
iam fundamenta construuntur.

S. BERNARDVS *tract. de præcepto & dispensatione*: Bonus quidem obedientiæ gradus est, si
iuxta magistri nostri sententiam propter metum gehennæ quisquam obedierit: melior tamen
cùm ex Dei amore obeditur.

Si timor bonus, caritas melior; ergo ille, etiam citra caritatem, propriam sibi habet bonitatem.

IDEM *serm. 37. in Cant.* Tenetis memoriã neminem absque sui cognitione salutari, de qua ni-
mirum mater salutis humilitas oritur, & timor Domini; qui & ipse sicut initium sapientiæ, ita
est & salutis. . . . tam ergo vtraque ignorantia cauenda est tibi, quàm sine timore, & amore
Dei salus esse non potest.

DD. SCHOLASTICI

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

D. THOMAS *2. 2. q. 19. art. 4. c.* Seruilitas non pertinet ad speciem timoris seruilis, sicut nec in-
formitas ad speciem fidei informis. . . . Et idè timor seruilis secundùm suam substantiam
bonus est, sed seruilitas eius mala.

IDEM *3. p. q. 85. art. 5.* Alio modo possumus loqui de penitentia quantum ad actus, quibus
Deo operanti in penitentia cooperamur, quorum actuum primum principium est Dei ope-
ratio conuertentis cor. . . . Secundus actus est motus fidei. Tertius est motus timoris seru-
lis, quo quis timore suppliciorum à peccatis retrahitur. . . . Sic igitur patet, quòd actus pen-
nitentiæ à timore seruili procedit, sicut à primo motu affectus ad hoc ordinato, à timore au-
tem filiali sicut ab immediato & proximo principio. . . .

Ad 1. dicendum, quòd peccatum primò incipit homini displicere (*maximè peccatori*) pro-
pter supplicia, quæ respicit timor seruilis.

Ad 3. dicendum, quòd ipse etiam motus timoris procedit ex actu Dei conuertentis cor,
vnde dicitur Deuteron. 5. Quis det eos talem habere mentem, vt timeant me: Et idè per
hoc quòd penitentia à timore procedit non excluditur, quin procedat ex actu Dei con-
uertentis cor.

BONAVENTURA *in opusc. de grat. sanctif. lib. 5. cap. 4.* Timor seruilis donum Spiritus sancti
est, nec tamen est cum Spiritu sancto, sicut aurora est à sole, nec tamen cum sole est. Timor
seruilis Spiritui sancto locum præparat, vt eum sicut seta filum introducat. . . . Timor
seruilis duo facit. Primum est quòd viam præparat caritati. Secundum quòd retrahit à pec-
cato motu pœnæ tantùm.

ALEXANDER ALENSIS *3. par. quest. 76. memb. 2. & 3.*

DIONYSIVS CARTHVSIANVS *in 3. distinct. 34. quest. 3.*

DOMINICVS SOTO *in 4. distinct. 14. q. 2. art. 5.*

PETRVS LEDESMA *in Theolog. mor. tract. de penit. c. 7.*

DIDACVS CABEZUDO *in 3. p. de contrit. q. 1. art. 2. dub. 2. asserens id esse moraliter certum.*

GAMACHEVS *1. 2. q. 19. de dono timoris c. 5.*

ALPHONSVS à CASTRO verbo Timor, *heresi 1. contra Lutheranos, & verbo Contritio.*

DVRANDVS *in 3. p. dist. 34. q. 4. n. 9.*

BANNES *2. 2. q. 19. a. 4. conclusionem 1.*

BONACINA *tom. 1. disp. 5. q. 5. puncto 3. propos. 3. n. 4.*

NAVARRVS *tom. 2. de contrit. cap. 1. num. 8. in manuali.*

LORCA *2. 2. q. 19. disp. 12. n. 4. sect. 2.*

PVTEANVS *3. par. quest. 85. art. 5. dub. 1.*

KELLISONVS *1. 2. q. 42. & 3. p. q. 1. de penit. art. 2.*

DVYALLIVS *2. 2. tr. de spe quest. 3. art. 2.*

GABRIEL *in 4. dist. 14. quest. 2. dub. 3.*

PESANTIVS. *quest. 86. disp. 1. art. 5.*

ACADEMIA LOVANIENSIS

Pro doctrina Societatis contra Iansenium.

DIEGO de capit. & redemp. c. 2. tract. 4. p. 6. Quamvis timor sit cum peccato in eo, qui nondum amat iustitiam; is tamen qui timer gehennam ignis, aut iustum Dei iudicium, neque peccat, neque Deum offendit in eo quod sic timet.

IDEM *ibidem* c. 7. Manifestum est timorem gehennæ ignis, qui & donum est Spiritus sancti, esse vtilem ad iustificationem impij, & ex illo conuersionem hominis sæpenumerò sumere originem.

JACOBUS LATOMYS de *sacram. Pœnit.* art. 3. Habet veram (*homo*) erga Deum obedientiam, volendo confiteri solum intentione satisfaciendi præcepto, vel timore offendendi præcipientem.

RYARDVS TAPPERVS art. 4. pag. 185. Attritio ex timore pœnarum supernaturalium, idonea dispositio est ad sacramentorum Baptismi, & Pœnitentiæ gratiam percipiendam: vt cum quis detestatur omnia peccata mortalia, & propterea confitetur, ne per peccatum excludatur à gloria, vel ne in supplicium ignis sempiterni coniciatur: qui etiam si cognoscat se non habere contritionem, sed tantum hanc attritionem, probabilis est Doctorum sententia, quòd licet accedit ad Baptismi & Pœnitentiæ sacramenta suscipienda.

YDOEVS RAVESTEIN Tiletanus p. 1. de *preparat. ad iustific.* c. 1. Ex fide per considerationem diuinæ iustitiæ nascitur timor, quo vtiliter conuertuntur homines vt peccata deserant, (altera diuini iudicij timore.

CYNERVS PETRI Episc. Leovardiens. de *charit.* art. 2. Quantus luctus infidelium est futurus, qui eos secum in vitæ æternæ requie non habebunt; id quod inde accidit, vel quoniam imperfecta pœnitentiâ decedunt, quæ solet attritio vocari & sine sacramento per se ad iustificationem non sufficit; vel quia non plenam ex conuersione sua remissionem sunt consecuti.

THOMAS STAPLETONVS Tom. 2. *Proleg.* 1. in lib. 5. Hic timor etsi seruilis sit, nec semper necessaria dispositio, tamen & vtilis est quoties adhibetur, & cum contraria dispositione nemo iustificatur. . . . Cum timor gehennæ obiectum habeat proportionatum timori, & nullâ extrinsecâ circumstantiâ vitietur; necessariò debet esse bonus. Vtiliter autem disponere inde constat, quod & à peccatis cauere, & de præteritis dolere, & ad Dei misericordiam confugere docet.

GVILIELMVS ESTIYS *1. sentent. distinct.* 34. §. 7. Vtique adeò autem fatendum est, bonum esse hunc pœnæ timorem, vt Apostolus eum testetur esse donum Spiritus sancti.

IDEM in 4. *dist.* 54. §. 13. Quamvis igitur hic timor neque sit iustitia, neque aliquid iustitiæ, quia seruilis est; rectè tamen vocatur initium pœnitentiæ, iustitiæ & sapientiæ; quatenus nimirum hominem per peccatum à Deo alienatum, ad pœnitentiæ, iustitiæ, & sapientiæ, & per consequens ad Deum ducit & reuocat.

JACOBUS BAIVS lib. 2. *Relig. Christ.* c. 84. Ex quibus liquet, quàm falsò Lutherus dixerit timorem seruillem esse malum, quia efficiat hominem hypocritam, magisque peccatorem, quàm proprius eius effectus sit, voluntatem à peccando impedire. . . . Hinc Deus primum hominem timore mortis à peccando deterruit, Iudæosque suppliciorum comminatione.

IOANNES MALDERVS Episc. Antwerp. 2. 2. *q. 19. art. 4.* Respondeo cum D. Thoma timorem seruillem secundum substantiam solum dicere timorem pœnæ; atque hæcenus non esse malum secundum substantiam. . . . Timorem gehennæ non esse malum definit Trident. sess. 6. Can. 8. estque tam euidens, ac amare beatitudinem, quæ priuat gehenna, esse bonum.

GVILIELMVS MER CERVVS ad *supp. D. Thomæ* q. 1. art. 3. de *contrit.* Bonum esse detestari peccatum propter timorem gehennæ, non solum vt occasionem (prout vexatio dicitur dare intellectum) sed etiam vt finem proximum: quia intentio finis ex obiecto suo bona est, cum sit voluntas fugiendi pœnam ex se odio dignam, & medium, scilicet detestari peccatum, est bonum, & proportionatum ad illum finem.

IOANNES VVIGGERS de *Virtut. Theol.* q. 19. art. 4. n. 14. Timor pœnæ, à Deo infligendæ, secundum se vtilis est & bonus.